

Stichting Pensioenfonds TNO

24e jaargang – nummer 1 – maart 2024

Life & Pension

Suzanne van Kooten,
directeur Pensioenfonds TNO

Beste lezer,

Mijn eerste jaar als directeur van het Pensioenfonds is voorbijgevlogen. Dat is op zich een goed teken en ik heb het nog steeds erg naar mijn zin. Vanaf het begin voelde het al heel vertrouwd. Naast mijn focus op de overgang naar het nieuwe stelsel, zijn we ook volop bezig met alle andere ontwikkelingen, zoals duurzaam beleggen en meer. In dit voorwoord neem ik jullie kort mee langs een paar ontwikkelingen van de afgelopen tijd.

Zo is er de oorlog in Oekraïne en nu ook in Gaza. Deze oorlogen en andere dreigingen van oorlog, zorgen voor ontzettend veel menselijk leed. En uiteindelijk kent een oorlog alleen maar verliezers dus laten we hopen

dat het snel stopt. Daarnaast zorgt het voor economische onzekerheden en dat geldt overigens ook voor de (voor) verkiezingen in de Verenigde Staten. Krijgen we wel of niet te maken met een nieuwe periode Trump? En in ons eigen land is het de vraag wat de impact wordt van het nieuw te vormen kabinet. Gaan ze alsnog veranderingen doorvoeren in het nieuwe pensioenstelsel of niet?

Ondanks deze onzekerheden is het prettig om te kunnen melden dat Pensioenfonds TNO er op dit moment best goed voor staat. De beleidsdekkingsgraad zit nog boven de gewenste 120,5%. Met die 120,5% hebben we voldoende financiële reserves om schommelingen in het vermogen goed op te vangen. De inflatie lijkt onder controle, hoewel dat nog niet altijd merkbaar is bij bijvoorbeeld de dagelijkse boodschappen. Gelukkig heeft het fonds vorig jaar 16,93% kunnen indexeren om het leed te verzachten.

Ondertussen is de Wet toekomst pensioenen afgelopen zomer aangenomen. Dat betekent dat we nu concreet kunnen werken aan een nieuwe pensioenregeling. De regels van pensioen gaan veranderen, omdat we willen dat iedereen ook in de toekomst pensioen kan krijgen. Nu

de wet is ingegaan zijn er ook al veel extra werkzaamheden. Stap voor stap zijn we op weg naar het nieuwe pensioenstelsel. Zoals afgesproken houden we jullie van de ontwikkelingen op de hoogte.

Naast een videoboodschap in de zomer hebben we het afgelopen najaar een webinar georganiseerd om u bij te praten over deze ontwikkelingen rondom het nieuwe stelsel. Ik vond het erg fijn om te merken dat er een goede opkomst was. Dat kan betekenen dat eenieder betrokken is bij z'n pensioen of er is een grote informatiebehoefte. Ik denk dat het beide is.

Tijdens het webinar zijn ook veel vragen gesteld, deze hebben we gegroepeerd en zo goed mogelijk beantwoord. Ga naar www.pensioenfondstno.nl en kies daar rechtsonder 'Nieuw pensioenstelsel' en klik door naar de Special. Ook kunt u daar het webinar en de videoboodschap terugkijken. Ondertussen gaan we verder en als er weer nieuws is, dan laten we het natuurlijk weten. In deze Life & Pension gaan we in op het (nieuwe) pensioen. En daarnaast vindt u in deze Life & Pension weer tal van andere boeiende, belangrijke en inspirerende artikelen.

Suzanne van Kooten,
directeur

INSPIRATIE

Van voetbal tot pensioen

Dit is een fragment van het interview. Lees het hele verhaal van Serge in de online editie van de Life & Pension.

Serge Moesman is Lead Recruiter bij Defense Safety and Security (DSS) van TNO in Den Haag en voetbalt graag in zijn vrije tijd. En als hij later met pensioen is? Wellicht wordt het dan walking voetbal.

Serge kan zich niet herinneren dat hij geen zin had om te gaan voetballen. "Ik wil altijd voetballen. Ik heb het ook echt

nodig; ik moet mijn energie kwijt." Tot Serge sinds vorige zomer bij TNO ging werken was hij ook jeugdtrainer. Daar is

hij ingerold toen zijn dochter op haar 8^e ging voetballen. Met het trainen is hij nu dus gestopt, maar komende jaren wil hij zeker nog blijven voetballen. En als hij met pensioen is? "Ik ga in elk geval iets doen waarbij ik mijn energie goed kwijt kan."

Vragen over uw nieuwe pensioen?

Op 1 juli 2023 is de nieuwe pensioenwet ingegaan. Dat betekent ook dat Pensioenfonds TNO de bestaande pensioenregeling voor 1 januari 2027 moet vervangen.

1. Ik ben al met pensioen. Gelden de veranderingen dan ook voor mij?

Ja, de sociale partners van Pensioenfonds TNO hebben ervoor gekozen om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten om te zetten naar de nieuwe regeling. De bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten worden dan omgerekend naar 'persoonlijke pensioenvermogens'.

2. Moet ik zelf iets doen?

U hoeft niets te doen. Wel is het belangrijk om uw contactgegevens te controleren en zo nodig aan te passen. Ga daarvoor naar 'Mijn pensioen' (rechtsboven op de site van Pensioenfonds TNO) en log daar in met uw DigiD. Of bel AZL 088 – 1162 401.

Wilt u meer weten?

Bekijk de online Special over het nieuwe pensioenstelsel: www.specials.pensioenfondstno.nl/nieuw-pensioenstelsel.

3. Wanneer hoor ik wat het voor mij betekent?

Pensioenfonds TNO is nu samen met TNO en vertegenwoordiging van werknemers (ondernemingsraad TNO) aan de slag om verdere afspraken te maken voor de nieuwe pensioenregeling en de verdere berekeningen. Die afspraken worden uiterlijk in 2025 op onze site gepubliceerd. Daarna krijgt u van ons persoonlijke informatie over uw pensioen.

De activiteiten van de vereniging zijn samen te vatten in drie thema's: ontmoeten, vertegenwoordigen en informeren. Bij 'ontmoeten' staat het weerzien met oud-collega's centraal maar ook het registreren van het werk dat door oud-TNO'ers is verricht in de "Geschiedenis van TNO". Bij 'vertegenwoordigen' gaat het om de belangen van leden, vooral bij ons Pensioenfonds. Het 'informeren' betreft voorlichtingsbijeenkomsten, het verenigingsblad eTNOs Berichten (EB) en de website. In deze Life & Pension vertellen we iets meer over het informeren.

De werkgroep *Zorg en Welzijn* organiseert voorlichtingsbijeenkomsten, bijvoorbeeld over de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en het testament en levenstestament. Dit jaar zijn er bijeenkomsten over het zorgstelsel en de digitale nalatenschap.

De werkgroep *pensioen* informeert de leden over de pensioentransitie door geregeld de voortgang te melden in het blad eTNOs Berichten en door het houden van informatiebijeenkomsten in de drie regio's van eTNOs.

Het blad *eTNOs Berichten* informeert de leden over recent TNO werk zoals duurzaam beton, circulair gebruik van plastic en quantum sensoren. Maar ook over bijzondere hobby's van leden en natuurlijk over de eTNOs activiteiten. Ten slotte is er de website die eigenlijk alles wat hiervoor genoemd is omvat. Maar ook de stamboom van TNO, een beeldbank met ruim 1.900 foto's, verhalen, vertellingen enz. Het 'informeren' van de leden over allerlei zaken die hen aangaan is daarmee een essentieel onderdeel van de vereniging.

Voor aanmelding en voorwaarden zie: www.etnos.nl/bestuur-organisatie/contact/

Overleden pensioengerechtigden

Naam	Woonplaats	Leeftijd	Naam	Woonplaats	Leeftijd
Juli 2023			Augustus 2023		
P.A.M. Adank	Zoeterwoude	87	G.J.N. Doodeman	Veldhoven	68
Mw. I.C.G. Noë-van den Ouweelen	Moordrecht	85	Mw. J.B. Lassche	Zeist	96
Mw. C.J.F. Faber-Fransen	Den Haag	91	C.W.W. van Lohuizen	Laren	91
H. de Gooijer	Reeuwijk	75	A.J.P. Huijbens	Veenendaal	80
Mw. L. van der Horst-Heblij	Delft	98	P.A. Oostendorp	Olst	75
Mw. J.C. Jansen-Wiggelo	Hemmen	91	Mw. L.R. Spiekman-van Lith	Zeist	88
H. Kalsbeek	Katwijk	85	Mw. C.J. van Beek	Arnhem	98
Mw. R. Klein-van der Zee	Nootdorp	86	Mw. H.P.C. van Haaster-Sierat	Delft	88
Mw. G. Angenent-Veltman	Wageningen	91	Mw. G.M. Hoogendijk	Delft	82
J. Huisman	Ruurlo	84	A.C.M. Honselaar	Vleuten	78
Mw. E.G. Kattevilder-Haring	Schipluiden	96	S.H. van den Brink	Apeldoorn	78
P.G.C. van Stratum	Eindhoven	93	R. Jobse	Middelburg	90
C.F. Hollander	Epe	91	R. Slegtenhorst	Leiden	93
Mw. J.A. Verbrugge	Delft	71	Mw. M. Huizinga-den Otter	Delft	91
W.M.J. van de Wiel	Leidschendam	92	Mw. M. van Stein	Rotterdam	91
A. Engel	Baarn	85	Mw. A. van Erpers Royaards-Staab	Westzaan	100
Mw. B. de Kock-van der Meulen	Hippolytushoef	82	R.T.J. Robert	Den Haag	88
Mw. M. Brakman-van Dusseldorp	Voorburg	86	Mw. H.M.M. Keller-Boorsma	Bennekom	94
H.J. Nieuwenkamp	Zoetermeer	70	D.H. de Bruijn	Leiden	95
J. Schermer	Amsterdam	66	H. de Vries	Wageningen	92
			Mw. C.A.M. van Luijpen-Peters	Nijmegen	81

P.B. Meyer	Amstelveen	96	G.H.G. Vaessen	Gorssel	85
N.J. van Harten	Utrecht	88	J.W. Timmer	Alphen aan den Rijn	81
A.C. Klapwijk	Delft	74	Mw. J. Verheij	Den Haag	66
I. Luiten	Leiden	71	Mw. A.A. Ruts-de Graaff	Sommelsdijk	75
September 2023			D. Wolff	Wezep	82
Mw. G.L.N. Ong-Ang	De Bilt	94	Mw. H.G. Huijben-Wognum	Helsinki, Finland	86
A.M. Looije	Voorhuizen	86	A.A. van Schaik	Dreumel	66
Mw. M.H. Weering-Heijnen	Den Haag	96	M.J. Verhoef	Geldermalsen	88
Mw. C. van Nes-Bezemer	Amersfoort	88	Mw. C.A. van Hamersveld-Kuitens	Den Haag	86
Mw. M.T.I. Simons-Wassenaar	Den Haag	76	L. Zemmouchi	Bennekom	86
P.G. Brinkman	Nootdorp	92	Mw. E.A.M. van der Weide-van den Broek	Helmond	77
Mw. C.J.M. Broek-Ros	Santpoort-Noord	84	G.P. Lavigne	Culemborg	68
J.W.M. Visser	Bodegraven	75	Mw. H.J. van Wieren-van Putten	Katwijk	66
Mw. A.M. Willigers-Kraus	Pijnacker	97	S.L. Ong	Koog aan de Zaan	93
Mw. H.S. de Weerd-van der Velde	Eemnes	80	Mw. E.I. den Breems-Visser	Den Haag	74
M.M. Joosten	Ede	71	H. Diederik	Zoetermeer	98
Mw. A.J. Steenweg-Moes	Nootdorp	94	Mw. C.M. van Dorp-Schenkels	Arnhem	93
H. Houwing	De Goorn	94	M. Hoogendoorn	Hilversum	87
H. van Vulpen	Zeist	89	Mw. M.J. Stok-van Buijsen	Delft	85
L.M. Elte	Hillegom	77	J.A. de Lee	Delft	76
Mw. L.C. van Dam-Olthof	Apeldoorn	83	S.J. van Venrooij	Amsterdam	91
Oktober 2023			J.M. Freriks	Tiel	94
Mw. C.C. Sala-Looij	Delft	92	Mw. M.Y. Endlich	Apeldoorn	78
Mw. E.J. Boerstael-Klinkenberg	Ugchelen	80	C. Huijgen	Delft	90
Mw. A.M.J. Cornelisse-Mathijssen	Bunnik	91	Mw. G. Booij	IJmuiden	72
H.J. van der Vossen	Amsterdam	85	O.C. Vermeulen	Delfgauw	96
J.A. Zijderveld	Utrecht	93	H.A.M. Schlieker	Rijnsburg	77
Mw. A.W. Görtz-Timmer Arends	Velp	92	P.D.A. Olthof	Bilthoven	86
Mw. L.M. Beckker-Hulsman	Arnhem	87	R.T. Alblas	Amerongen	86
Mw. A.A.M.T. Bolman-Bakker	IJsselstein	84	A.E. Wijlhuizen	Kranenburg, Duitsland	74
Mw. W. van de Peppel-van Dijk	Wageningen	83	H.J. Brinkema	Haren	70
J. Nowee	Rijswijk	73	Januari 2024		
Mw. L.F. de Bruin	Delft	91	C.B. Colenbrander	Apeldoorn	93
H. Leschot	Leiden	81	Mw. M.H.F. Luijckx	Apeldoorn	92
Mw. M.C. van den Berg	Delft	82	Mw. T.E.F. Koopman-Muthert	Leusden	96
J.H. Klijnstra	Den Haag	77	Mw. A.N. Doesburg Lanooij-van Tol	Hoogmade	83
Mw. M.H. Kramer-Bongaarts	Gouda	80	Mw. W.T. Keukens-van Orden	Wageningen	79
W.P.M. Dols	Utrecht	71	A.C. van Paassen	Amsterdam	75
November 2023			Mw. M. von Poppe-van Kleef	Veenendaal	89
Mw. M. Honselaar-Goode	Vleuten	76	J. Chudacek	Voorburg	76
J. Bouma	Joure	94	O.B. Dijkstra	Nieuwe Niedorp	76
H.D. Wiersema	Smilde	84	C.J. Halkes	Vaassen	91
Mw. A. Roeleveld-Spaans	Zoetermeer	93	Mw. J. de Ronde-Verschoor	Apeldoorn	87
Mw. R.M. van Keulen-van der Linden	Den Haag	97	Mw. H.B. op de Weegh-Beernink	Oldenzaal	100
Mw. G.L. Hollander-Bertram	Baarn	95	J.H.C. Geusebroek	Doorn	94
H. Gast	Beekbergen	80	A.J. van Eick	Den Hoorn	98
C.J. Erkelens	Apeldoorn	93	Mw. M.S. Polak-Mainz	Amsterdam	90
Mw. G. Vermeer-Groeneveld	Uift	85	G.H. Douma	Den Haag	85
P.E.B. Körmendi	Zoetermeer	89	Mw. P.J. Wardenaar-Meulenberg	Diessen	67
H.J. Suurmeijer	Groningen	89	Mw. T. Muilwijk	Vorden	90
K.N. Eindhoven	Apeldoorn	86	Mw. I.E. Brouwer-Berends	Den Haag	94
Mw. J.D. Jansen-de Ruiters	Bunnik	75	Mw. A.E. Hulsbergen	Warnsveld	79
Mw. H.M. Labots-Blom	Houten	95	Mw. C.A. Roozeboom-Greijn	Rotterdam	94
A.H. Koers	Haarlem	77	Mw. E.W. Blonk-Zambeek	Delft	93
A.A.J.W. Claassen	Wageningen	73	J.C. Albers	Delft	95
Mw. H. van den Brink-Wolfis	Zeist	93	J.H. Dukker	Maassluis	85
G.J.W. de Koster	Leiden	93	Mw. W.F. Elskamp-de Jong	Wageningen	91
Mw. C.E. Reiger	Nieuwkoop	82	Februari 2024		
Mw. T. Arkenbout-de Vroome	De Bilt	91	Mw. C.F.M. Baesjou-van Zaalen	Den Haag	91
J.T.A. Neessen	Woerden	78	Mw. J.J. Brehm-Wendt	Delft	94
H. Baars	Veenendaal	69	Mw. M.E. Gaertman-van Gennip	Nijmegen	91
P.H.I. Weeber	Neede	95	Mw. M. Herkert-Poelder	Mook	90
Mw. M.A.C. Hageman-Knyff	Helvoirt	81	E.C.J. Buijs	Son en Breugel	87
J. Boter	Utrecht	84	A.L. van der Laaken	Den Haag	70
Mw. H.A.J. Janssen-Ferwerda	Monster	90	M. Loosjes	Sommelsdijk	81
B. Meijboom	Velsen-Zuid	94	Heeft u behoefte aan Rouwsteun? Rouwen hoeft u niet alleen te doen. Het overlijden van een dierbare is ingrijpend. Via PensioenfondsTNO kunt u gratis gebruikmaken van Rouwsteun. Bel 085 401 42 52.		
J. Elskamp	Utrecht	76			
December 2023					
J. Businger	Anacortes, Verenigde Staten	99			
H. van Dorp	Schipluiden	97			
Mw. G.W. Assies-de Rooij	Alkmaar	80			

Groen pensioennieuws

0% indexatie

Per 1 januari 2024 is er geen indexatie van de pensioenen. In tegenstelling tot vorig jaar zijn de prijzen gedaald. Pensioenfonds TNO kijkt hiervoor naar de CPI-afgeleid van oktober tot oktober en die was -2,02%. Er was dus een prijsdaling. Dat betekent dat we uw pensioen niet indexeren. En we laten uw pensioen niet dalen. Vandaar dat de indexatie vanaf 1 januari 2024 dus 0% is.

Indexatie-achterstand

Sinds 2008 is het regelmatig voorgekomen dat we de pensioenen niet of niet volledig hebben kunnen indexeren. Dat ziet u terug in de opgebouwde indexatie-achterstand van 12,7%. Na 15 jaar vervalt echter de eerste indexatie-achterstand. Dus de eerste achterstand van 3,3% komt te vervallen. Dat betekent dat er per 1 januari 2024 nog een indexatie-achterstand is van 9,1%.

Er zijn weer groene stappen gezet in ons duurzaamheidsbeleid. We zetten hieronder het groene pensioennieuws op een rij. En wilt u meer weten? Lees dan verder in het online magazine van de Life & Pension: www.lifeandpension.pensioenfondstno.nl.

- Er is 750 miljoen aan aandelen overgezet naar een Klimaatfonds.
- Sinds december 2023 zijn 51 extra landen uitgesloten van beleggingen omdat ze internationale verdragen schenden.
- Het percentage duurzame beleggingen is gestegen van 45,2% naar 73%.
- We hadden weer een mooie score in de enquête van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO).

Nieuw: Geschilleninstantie Pensioenfondsen

We doen ons uiterste best, zodat u tevreden bent over PensioenfondsTNO. Maar stel er is toch iets wat we kunnen verbeteren, dan horen we dat graag. Komen we er samen niet uit dan is er sinds 1 januari 2024 de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP).

De GIP is een landelijke, onafhankelijke instantie. Pensioenfonds TNO is daar ook bij aangesloten. U kunt bij deze instantie terecht als u het niet eens bent met onze oplossing bij een geschil. U kunt uw geschil ook voorleggen aan de burgerlijke rechter en de Ombudsman Pensioenen kan bemiddelen.

Heeft u het idee dat uw pensioenberekening niet klopt? Of heeft u vragen? Laat het ons weten en bel AZL, onze pensioenuitvoerder: 088 – 1162 401. Wij zoeken het dan uit. Hoe dat gaat, leest u in ons correctiebeleid op onze site bij 'Documenten'. En heeft u een klacht of een tip om onze service te verbeteren? Dan kunt u dat ook doorgeven aan AZL. Op www.pensioenfondstno.nl bij 'Contact' vindt u het stappenplan hoe we met klachten omgaan. Komen we er samen niet uit, dan is er dus de geschilleninstantie.

Goldman Sachs stopt aanvullende regelingen

De Extra pensioenregeling en de Netto pensioenregeling zijn ondergebracht bij Goldman Sachs (voorheen NN IP). Goldman Sachs stopt echter per 1 juli 2026 met de uitvoering van de Extra pensioenregeling, de Netto pensioenregeling en TOP. Het opgebouwde kapitaal zal zeer waarschijnlijk worden ingevaren in het nieuwe pensioencontract. Hierover is nog geen besluit genomen. Het overleg met sociale partners is inmiddels wel opgestart. Lees meer hierover op de site bij het 'Nieuws'.

Wordt u 62?

Als u nog niet met pensioen bent, dan ontvangt u van ons een uitnodiging voor een persoonlijk pensioengesprek (via Teams) ter voorbereiding op uw pensioen.

Zorgen over geld?

Trek (op tijd) aan de bel. Mail naar spf@tno.nl.

Terugkomdag voor gepensioneerde GDN'ers

Op dinsdagmiddag 24 september organiseert de Geologische Dienst Nederland een gezellige Terugkomdag voor gepensioneerde GDN'ers bij TNO in Utrecht. Bent u een oud-GDN'er en wilt u hiervoor uitgenodigd worden? Stuur dan een mailtje naar dick.ottema@tno.nl. Eind juni ontvangt u dan de uitnodiging en het inschrijfformulier voor deze middag.

Bedrag ineens

Bent u nog niet met pensioen? De nieuwe wet die het mogelijk maakt om maximaal 10% van uw opgebouwde pensioen in één keer op te nemen, is uitgesteld naar 1 januari 2025.

Wijzigingen?

Geef wijzigingen tijdig door. Mail of bel AZL, dan zorgen zij dat alles weer up-to-date is: pf-tno@azl.eu of 088 – 1162 401.

Cijfers

Volg de actuele situatie via de site bij 'Nieuws'.
Beleidsdekkingsgraad: 122,4% (januari 2024)
Beleggingsrendement: -0,38% (januari 2024)
Gemiddeld rendement extra kapitaal voor eigen risico bij Goldman Sachs voor Extra Pensioen, Netto Pensioen en TOP januari 2024: 0,10%

Colofon

Life & Pension is een uitgave van Pensioenfonds TNO voor deelnemers en pensioengerechtigden.
Tekst: Pensioenfonds TNO i.s.m. Ernestien Honning
Vormgeving: Mariëtte Jongen
Fotografie: Michel Wettstein (voetbal), Chantal Vluggen, iStock

Redactie

Heeft u vragen of suggesties met betrekking tot Life & Pension, stuur dan een e-mail naar info@pftno.nl, bel naar 070 - 4138 602 of stuur een brief naar Pensioenfonds TNO, Redactie Life & Pension, Postbus 7018, 2280 KA Rijswijk.

Druk: Quantes

Oplage: 3.000 exemplaren

Rechten

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen of vermenigvuldigd zonder toestemming van Pensioenfonds TNO. Aan de inhoud van deze Life & Pension kunnen geen rechten worden ontleend.

Stichting Pensioenfonds TNO
Laan van Zuid Hoorn 165
2289 DD Rijswijk
Postbus 7018
2280 KA Rijswijk

Telefoon: 070 - 4138 602
E-mail: info@pftno.nl
Website: www.pensioenfondstno.nl

Pensioenuitvoering AZL N.V.
Telefoon: 088 – 1162 401
E-mail: pf-tno@azl.eu